

Jezdcové středem křoví, kde přímá cesta je k cíli, jedou v plné zbroji a volají — ve cvalu koně čtverými kopyty dupou a tepají prašnou tu půdu.

Velký chladný háj blíž Caerské se prostírá říčky, daleko zbožností předků jsa posvátný, odevšad vrchy celý jej svírají kruhem a temnými jedlemi věnčí.

Silvanu Pelasgů kmen, jenž první, jako se praví, v latinských krajinách těch kdys před časy obydlí mívál, dobytka bohu a polí prý zasvětil háj ten a svátek.

Tarchon nablízku odtud a Tyrrhéni měli svůj tábor, bezpečný polohou místa, a z vrchu již viděti bylo celý ten vojenský sbor, jak po širé hoře se táhl.

Sem tedy Aeneas otec a do boje vybrané mužstvo míří a koním i sobě, již umdleni, popřejí khidu.

Nová Aeneova zbroj

Venus, zářící krásou, se zjevila v nebeském mračnu, nese synovi dar.

Jej v odlehlem údolí vidouc, kterak tam opodál všech je v ústraní u chladné řeky, takto se ozvala k němu a sama se dala mu poznat:

„Zde je dovedný dar, ježž choť můj zhotovit slíbil, abys neváhal déle a zpučné Latíny, synu, jakož i rázného Turna co nejdřív k zápasu vyzval.“

Pravila kythéřská Venus a pod dub stojící před ním složila zářící zbraně a objala milého syna.

Blažen matčiným darem a takovým významáním, neví, kam hledět dříve, a všecko si prohlíží zvláště

tříkrát musil být sklán, však přec jsem mu konečně touto rukou tři životy odňal a tolikéž zbrojí mu svlékl.

Nikdy bych z objetí tvého, tak milého, nebyl se vyrval, nikdy by Mezentius, můj souseď, z této mé hlavy nebyl si tropil posměch a tolik surových spáchal vražd, též vlastní město by nezbavil tolika mužů.

Vás však, bohové, prosím, zvláště nejvyšší vladaři bohů, Iove, ó nad arkadským se račte smilovat králem, vyslyšte otcovy prosby! Když s božským svolením vašim Pallás vrátí se zdráv, když osud mi zachová jeho, mám-li ho živého spatřit a zas se s ním pospolu sejit, potom chci žít, byt všelikou strast bych snášeti musil — jestli však hrozný pád, zlý osude, synovi chystáš, kež mi je ihned přáno ten krutý přerušit život, dokud kolísá starost, a nevím, co se s ním stane.

Dokud tě, milý synu, má jediná útecho pozdní, ve svém náručí mám, ať žádná nešťastná zpráva nikdy mi neraní sluch!“

Tak v posledním rozchodu ještě smuten mu děl — pak sluhové v dům jej skleslého nesli.

Právě se jezdecký voj již výhrnul otvorem brány, Aeneas v první řadě i Achátés, společník věrný, jiná i trojská šlechta.

Sám Pallás ve středu cválá, v každém vzbuzuje div svým pestrým štítem a rouchem.

Právě tak Denice září, když ráno ji Ókean skropí a když posvátnou tvář zas povznese temnotu plašíc — ze všech planoucích hvězd má Venuše nejvíc ji ráda.

Stojí na hradbách ženy a úzkostně sledují znakem černé prachové mračno a vojiny zářící zbraní.

podivu pln — pak otáčí v rukou anebo v pažích
přilbici s chocholem strašným a chrlící ohnivou září.

Meč též sejíci smrt, pak krunýř kovany z mědi,
pevný, krvavě rudý a veliký, jako když sivý
leskem slunečním mrak je rozžhaven, do dálky září,
hladké i holeně z čistice a ze zlata přetaveného,
oštep a nádherný štít, ježž podrobně popsati nelze.

Štít

Na štítě italské děje, zvlášť římských triumfy vůdců,
všesteb dobrý znalec i přístích osudů všechných
vytvořil bůh, pán ohně; i kořeny příštího kmene
celého, od Askania, i pořadím vedené války.

Vlčice

Martovu vlčici bůh tam vytvořil v zelené slují,
ležící s dvojčaty chlapeci, jak na jejím vemeně visí,
hrají si vesele spolu a oba svou pěstounku saji
bez bázně.

Vlčice při tom svou oblou šíjí k nim sklání,
střídavě oba je líže a tělům dodává tvaru.

Sabínky

Poblíž připojil Řím, jak drzý Sabínek únos
z hlediště proveden byl, když hry již skončeny v cirku.

Divná z příčiny té pak najednou vstala válka
Římanů s Taticem kmetem a Sabíny, přísnyými
v mravech.

Titíž králové pak, když zápas přerušen, stáli
v zbroji, kde Iovův byl oltář, a drželi obětní misky
v rukou a smlouvali mír, když vepř byl za obět zabít.

Metta

Dál tam zobrazil Metta, jak hnaná ho roztrhla
čtyřspřež —
měls však v daném slově, ó Albane, vytrvat věrně!
Vnitřnosti líživého muže dá vůkol po lese Tullus
vláčet: stříká krev, jež z křovin po kapkách padá.

Porsena

Porsena Římanům káže, by přijali Tarquinia,
město pak celé sevře a vojskem velikým tísní;
celý římský národ se v zápas za volnost žene.
Mohl bys vidět, jak zlostně, jak výhrůžně Porsena
hledí,
protože hrdina Cocles most tamní se odvážil zbořit,
také že strážcům prchla a přeplula Cloelia řeku.

Gallové

Ve výši Manlius jest, jak bděle tvrz Tarpejskou
střeží,
kterak před chrámem stojí a vysoký Kapitól hlídá —
Romulův »královský hrad« má čerstvou doškovou
střechu.

Stříbrnou husu je zřít, jak zlatým pobíhá loubím,
dávajíc kejhaním zprávu, že Gallové na prahu stojí.

Gallové vylezli křovím — a jižijž na hradě byli,
chránění hustou tmou, dík stínům mráкотné noci!
Zlatý jim vytvořil vlas, dal zlaté na tělo roucho,
skvěli se žíhaným pláštěm a na hrdle, bílém jak mléko,
zlatý visel jim řetěz a každému v pravici po dvou
oštepů alpských se chvělo a dlouhé štíty je kryly.

Starobylé obřady

Zde zas Salie v tanci a Luperky vytepal nahý,
čepice s vlněnou stužkou a spadlé z oblohy štíty.
Vidět je cudné ženy, jak vozí v povozech měkkých
svatě nádoby městem.

Podsvětí, Catilina, Cato

A opodál Vulcanus přidal
také podsvětní sídlo a Ditovu vysokou bránu,
zločinců trest, zvlášť tebe, ó Catilino, jak visíš
na velké převislé skále a Furií tváře se děsíš.

Zbožné vidět je zvlášť a Cato jim zákony dává.

Bitva u Aktia

Uprostřed výjevů těch je obraz vzdutého moře
v zlatém slunečním lesku, šedý pěn je na modrých vlnách,
delfní zářící střibrem se vůkol po vlnách honí,
čerí hladinu kruhem a brázdí ohonem příboj.

Kovem pobité loďstvo je uprostřed: aktijskou bitvu
viděti je; zříš Leukátský mys, kol kterého bouří
k zápasu hotové loďstvo a zlatem se peřeje lesknou.

Zde je Augustus Caesar a Italy do boje vede,
s ním je národ i senát i penáti, velcí ti bozi.

Vysoko na zádi stojí, dvě zářících ohňů mu sálá
ze skrání, otcovská hvězda mu svítí navrchu přílby;

Agrippa na druhém křídle má velení, vysoko stojí,
s podporou bohů a větrů a na skrání námořní věnc
zdobený zobci se skvěje — tím hrdým válečným
znakem.

Tamto zas Antonius jde s barbary přerůzných zbraní,
nad kmemy východními i nad rudým pobřežím vítěz,

Aegypt a východní vojska si přivádí, daleké Baktry,
také — jaká to mrzkost! — s ním přichází aegyptská
žena.

Rázem vyrazí všichni a hladina celá se vůkol
pění, rozrytá vesly a zobáky o trojím hrotu.

Vyplují — každý by myslil, že urvané Kyklady plují
nebo že vysoké hory se mají s horami srazit,
takové obrí lodi se na zádi věžité ženou.

Metají hořící koudel a lítají perutné hroty
oštěpů — nezvyklou řeží se červená neptunské pole.

Královna uprostřed nich svou řehtačkou svolává
šiky,
nevidouc dvojici hadů, jež odzadu za ní se plíží.

Ohavy kdejakých bohů a štekavec Anúbis zvlášť
Neptunu, Venuši vstříc, též Minervě nápráhnou zbraně.

Avšak ve středu bitvy je z ocele tepaný Mavors,
který tam řadí strašně, a ze vzduchu Lítice zuří.

Rozbroj, rozkoše pln tam chodí s roztrhlým rouchem,
za ním Bellona kráčí a krvavé důtky si nese.

Apollo, aktijský bůh, to vidí, své lučičtě napne
shora — a veškerý Aegypt a Indie, zděšené hrůzou,
veškerý arabský národ i sabský uprchly rázem.

Královnu samu je vidět, jak volá větry a káže
plachty jim úplně svěřit a ihned popouštět lana.

Vprostřed strašné seče ji zobrazil velitel ohně,
strachem jak ze smrti bledne a větry a vlny ji ženou.

Avšak smutný Nil jim vstříc, bůh postavy velké,
rozhalí k ochraně roucho a celým šatem je volá,
zmožené, do svého klínu a do řeky úkrytů plné.

Augustovy triumfy

Caesar triumfem trojím byl vezen do města Říma, vítěz, a slavný slib dal navěky italským bohům, tři sta že velkých chrámů dá zbudovat po celém městě.

Potlesk v ulicích hřmí, zní jásot i zábavy lidu, do chrámů všech jdou průvody žen, je při každém oltář, na zemi před každým z nich pak leží zabítí býci.

U chrámu skvělého Foiba sám Caesar na bílém prahu prohlíží národů dary a k hrdým je připíná dveřím. Národy v dlouhé řadě se berou, zdolané válkou,

různá jejich je řeč, jich podoba krojů i zbraně.

Zde je Nomadů rod, tam bezpásé zobrazil Vulkán Afry, zde Lelegy, Káry a Gelóny, ve střelbě mistry.

Mocného Eufrátu proud již mnohem volněji teče, Morini od hranic světa a Rýn též se dvěma rohy, Dahové nezkrotitelní i Araxés, ničitel mostů.

Nad tím, co na štítě bůh byl zhotovil, matčiným darem, žasne, ač obsah nezná, však přece jej obrazy těší — pozvedá na své plece i osudy vnuků i slávu.

KNIHA IX

Turnův útok na opuštěný tábor trójský
Epizoda Nisos a Euryalos

*Íris pobídně Turna k boji * Obležení
trójského tábora*

Avšak zatímco toto se v krajích vzdálených dalo, vešla Íridě Iuno, by sestoupila z nebeských výšin k Turnovi, smělému reku.

Ten seděl v háji v tu dobu Pilumna, praotce svého, a v posvátném údolí jeho.

Jemu tu z růžových úst dí z Thaumanta zrozená Íris: „Turne, co žádáš bůh by si nebyl troufal ti slíbit na prosbu tvou, teď kroužící den sám sebou ti dává: Aeneas, opustiv tábor i přátele svoje i loďstvo, k Euandru na Palatinus se odebral, do sídla vlády, nadto i k etruským městům, i k nejzazším pronikl právě, zbrani etruské vojsko chce opatřit, sebrané z vesnic.

Copakže váháš? — je čas teď shánět koně a vozy! Zkrát již každý průtah a na tábor zmatený udeři!“

Řekla a vznesla se k nebi, a na křídlech rozpjatých letíc, brázdila velký oblouk, jak pod mraky letěla Íris.

Pochopil zjevení jinoch a pozdvihl k nebeským hvězdám dlaně a těmito slovy, jak letěla, zavolal za ní:

„Írido, ozdobo nebes, kdo tebe mi z výšiny mračen poslal na zemi ke mně? A odkud ta jasnota náhlá?

Vidím nebeskou báň, jak středem se otvírá, — vidím na nebi porůznu hvězdy — jsem takových znamení dbalý, kdokoli voláš mě v boj!“